

RAPORT ANUAL 2013

Activitatea Biroului Național de Statistic în anul 2013 și prioritățile pentru anul 2014

Activitatea *Biroului Național de Statistic* (BNS) în anul 2013 a reprezentat un ansamblu coerent de acțiuni întreprinse pentru atingerea obiectivului principal constând în producerea de statistici de calitate și în termene oportune, în scopul satisfacerii la un nivel înalt a cerințelor tuturor categoriilor de utilizatori de date statistice.

Prin activitățile desfășurate în anul de raport, BNS a urmărit să asigure dezvoltarea unor mecanisme și instrumente adaptate desfășurării activităților statistice în funcție de priorități, să consolideze structura și funcționalitatea sistemului statistic național și să îmbunătățească permanent capacitatea sa de a răspunde în timp util la creșterea nevoilor de date și informații statistice ale utilizatorilor.

La stabilirea priorităților programelor statistice au fost luate în calcul și o serie de aspecte care au o importanță strategică pentru evoluția statisticilor oficiale, precum: armonizarea statisticii naționale la standardele internaționale și cele europene, fapt absolut necesar în condițiile respectării politicii statului de încadrare în organismele internaționale și parafirii Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană; cooperarea cu utilizatorii și producătorii de date statistice; adaptarea proceselor statistice la cerințele sistemului statistic național și adecvarea instrumentelor metodologice. De asemenea, BNS a ținut cont de raportul cost-eficiență al statisticilor produse, asigurând o concepție coerentă și rațională a priorităților statistice, în scopul utilizării optime a resurselor disponibile și reducerii sarcinii de răspuns a respondenților.

Producția datelor și a informațiilor statistice a reprezentat și în anul 2013 setul nodal al activității Biroului Național de Statistic, înglobând diverse procese de producție, care au antrenat marea majoritate a resurselor umane, materiale și financiare disponibile.

Anul 2013 a fost marcat de evenimente importante în plan statistic, care merită a fi puse în evidență:

- Pregătirea pentru Recensământul Populației și Locuințelor care va avea loc în perioada 1-14 aprilie 2014;
- Finalizarea bazei de date și publicarea datelor finale ale Recensământului General Agricol, organizat în 2011.

I. Acțiuni de importanță națională

1.1. Pregătirea pentru Recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014, 1-14 aprilie.

Prin Hotărârea Guvernului nr.967 din 21.12.2012 cu privire la acțiunile de implementare a Legii privind organizarea și efectuarea Recensământului populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014 au fost stabilite principalele elemente, etape și activități vizând: acțiunile de importanță națională; perioada derulării acțiunilor de recensământ, inclusiv perioada recensământului de probă (aprilie 2013); sfera de cuprindere; constituirea și atribuțiile Comisiei Naționale pentru Recensământul populației și al locuințelor; constituirea și atribuțiile structurilor teritoriale de recensământ; date despre populație, locuințe și modul de culegere a acestora; rolul Biroului Național de Statistic în efectuarea Recensământului și altele.

Astfel, întru realizarea prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.967, pe parcursul anului 2013 au fost întreprinse următoarele acțiuni și anume:

- Definitivarea și aprobarea prin Ordinul Nr. 35 al BNS din 25.03.2013 a Planului calendaristic de pregătire și efectuare a RPL din 2014 și de prelucrare a informațiilor obținute în modelul proiectului de decizie cu privire la efectuarea în anul 2014 a recensământului populației și al locuințelor în raion, municipiu, UTA Găgăuzia. Elaborarea proiectelor de acte normative privind organizarea și desfășurarea RPL din 2014

- Definitivarea și aprobarea prin Ordinul Nr. 36 al BNS din 25.03.2013 a instrumentarului pentru efectuarea recensământului de probă (Instrucțiunea cu privire la întocmirea Listelor clădirilor și locuințelor în ele (LCL) și modelul formularului LCL; formularele centralizatoarelor; borderoul instructorilor-controlori; fișa de însoțire a mapei; registrul de predare – primire a documentației; modelul legitimației pentru personalul temporar de recensământ; avizul informativ de participare a populației la recensământul de probă și avizul de informare repetat .

- Definitivarea și aprobarea prin Ordinul Nr. 37 al BNS din 25.03.2013 a instrumentarului auxiliar privind condițiile de lucru ale personalului de recensământ: planul – grafic de distribuire a timpului de lucru pentru efectuarea recensământului de probă ; contractul – tip individual de muncă pe durată determinată pentru contractarea personalului de recensământ; obligațiile de lucru ale personalului temporar de recensământ pe fiecare categorie de personal (registrator, recenzor, instructor – controlor, responsabilul de recensământ în OTS); formularul actului de predare – primire a lucrărilor executate; modul de remunerare a personalului temporar contractat pentru efectuarea recensământului de probă .

- Definitivarea și aprobarea prin Hotărîrea Colegiului BNS Nr. 3/6 din 04.04.2013 chestionarelor și a Manualului personalului de recensământul de probă din aprilie 2013: 1CL – chestionar locuințe ; 2P - chestionar persoane ; 3S - chestionar persoane cu edere temporară ; SCL – chestionar spațiu colectiv de locuit; Conceptul cu privire la întocmirea listelor clădirilor și locuințelor în ele.

- Efectuarea recensământului de probă al populației și al locuințelor – 15-28 aprilie 2013 în 1500 gospodării casnice din sectorul Buiucani al municipiului Chișinău și în comuna Zaim, raionul Căușeni. A fost asigurată monitorizarea activităților în teren și asistență metodologică corespunzătoare. A fost elaborat și aprobat Raportul privind rezultatele recensământului de probă al populației și locuințelor din aprilie 2013.

- Au fost definitivată și aprobate Principiile metodologice și organizatorice de bază ale RPL și proiectele formularelor de chestionare 1CL, 2P, 3S și SCL de către Comisia Națională pentru Recensământ la 18.07.2013.

- Chestionarele de recensământ au fost ajustate în comun cu Grupul de lucru de recensământ în baza experienței de la recensământul de probă și la recomandările membrilor Consiliului Consultativ Internațional Tehnic pentru RPL din 2014 în Republica Moldova iar din 11 decembrie 2013 a fost inițiată consultarea publică a proiectelor chestionarelor de recensământ.

- Instrumentarul pentru RPL 2014 a fost elaborat și ajustat, incluzând manualul personalului de recensământ, instrucțiuni, nomenclatoare, reguli de control ale chestionarelor de recensământ, lista tabelelor regulamentare, planul de tabulare (machetele tabelelor) etc.

- Prin intermediul organelor teritoriale pentru statistică au fost colectate datele privind numărul clădirilor, locuințelor în ele și a numărului populației pentru fiecare

localitate.

- A fost achiziționat materialul cartografic pe localitățile care au plan de cadastru și plan de adrese, de asemenea și orto-photo a întregii țări (variantă electronică) și a listelor din Registrul bunurilor imobiliare. Au fost generate hărți în format *pdf* pentru fiecare localitate, acestea fiind imprimate și distribuite OTS pentru etapa întocmirii LCL în teren.

- Instrumentarul principal pentru întocmirea listelor clădirilor și locuințelor la RPL din 2014 a fost definitivat și aprobat prin Ordinele Nr.97 și 113: Conceptul cu privire la întocmirea listelor clădirilor și locuințelor și a planului de organizare și efectuare a RPL din 2014; Instrucțiuni cu privire la întocmirea listelor clădirilor și locuințelor (LCL) și modelul formularului LCL; contractele – tip, modelul – tip al actului de predare-primire a serviciilor. A fost monitorizat întocmirea listelor clădirilor și locuințelor în ele (6.11 – 6.12.2013), organizat de către organele teritoriale pentru statistică (OTS) și sectorizarea de recensământ și procesarea LCL.

1.2. În anul 2013, au avut loc o serie de evenimente cu rezonanță pentru următorii ani de activitate ai Biroului și în plan internațional, la care BNS a fost participant activ. Astfel, la 18 martie 2013, a fost semnat **Acordul între Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida) și Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (BNS).**

Documentul prevede acordarea suportului financiar nerambursabil privind implementarea proiectului „Îmbunătățirea capacității instituționale în a produce statistici conforme standardelor Uniunii Europene și celor internaționale”.

Acordul a fost semnat de Dna Ingrid Tersman, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Regatului Suediei în Republica Moldova, și Dna Lucia Spoial, Director general al Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova.

În conformitate cu prevederile acordului BNS va colabora cu Biroul Central de Statistică al Suediei în vederea implementării obiectivelor proiectului. Domeniile statistice care vor beneficia de asistență tehnică din partea colegilor din Suedia sunt:

- conturile naționale și sinteze macroeconomice,
- infrastructura statistică,
- statistica comerțului exterior,
- estimarea și inferența statistică.

În perioada 19-21 martie 2013 Biroul Național de Statistică (BNS) a fost gazda **Seminarului internațional „Clasificatoare statistice internaționale”.**

Evenimentul a fost organizat de Departamentul de Statistică al ONU (UNSD) în cooperare cu Comisia Economică pentru Europa a ONU (ECE) și organul de statistică al Uniunii Europene (Eurostat). La seminar au participat reprezentanți ai oficiilor de statistică ale țărilor CSI: Georgia, Mongolia, reprezentanți ai BNS, precum și ai autorităților publice centrale de resort din țară.

Clasificatoarele reprezintă baza de colectare și diseminare a unui larg spectru de date statistice pe categorii de indicatori din diferite domenii statistice (activități economice, ocupații, servicii, produse, mrfuri etc). Rolul principal al clasificatoarelor și nomenclatoarelor naționale este asigurarea comparabilității datelor statistice despre Republica Moldova în context european și internațional.

PRINCIPALELE REALIZĂRI

II. Diseminarea informațiilor statistice

Procesul de diseminare pe parcursul anului 2013 s-a desfășurat în baza respectării principiilor transparenței și confidențialității datelor statistice, în conformitate cu prevederile legale în vigoare privind organizarea și funcționarea statisticii oficiale în Republica Moldova și, în special, cu cele ale Codului de Practici al statisticilor europene. În ceea ce privește cererile de date ale clienților, activitatea de diseminare a informațiilor statistice s-a efectuat în condiții de maximă eficacitate și operativitate. Domeniul de diseminare a informațiilor statistice în cadrul BNS se conturează ca un complex de activități care include:

2.1. Diseminarea informației statistice standard

Date deosebit de semnificative pentru fundamentarea politicilor guvernamentale și evaluarea rezultatelor acestor politici au fost elaborate și diseminate de BNS către autoritățile administrației publice centrale și locale, dar și utilizatorilor de informații statistice din diferite domenii (mass-media, învățământ, cercetare, persoane fizice etc.), date ce au acoperit multe alte zone prioritare, respectiv cele cu privire la evoluția prețurilor de consum, numărul și structura populației ocupate și a numărului de salariați, ocupării și omajului, a condițiilor de viață și a altor domenii de interes în monitorizarea evoluției economiei naționale.

Având constant ca obiectiv al activității sale producerea și difuzarea de informații în volum complet și la timp, BNS și-a orientat politica de diseminare a datelor spre creșterea operativității și a calității acestora, sporirea și diversificarea formelor de diseminare, îmbogățite prin majorarea numărului, volumului și ariei de cuprindere a publicațiilor statistice, informării operative a tuturor utilizatorilor de informații statistice, prin emiterea în anul 2013 către mass-media a unui număr de circa 150 de comunicate de presă, îmbunătățirea surselor de date, inclusiv prin folosirea surselor administrative, lărgirea și perfecționarea bazei de date „StatBank”, concomitent cu facilitarea accesurilor, dar de asemenea și dezvoltarea produselor interactive de vizualizare și prezentare a informației statistice, la nivel național și în profil teritorial.

2.2. Diseminarea electronică

Activitatea de diseminare electronică prin pagina - web a Biroului s-a concretizat în anul 2013 prin:

- publicarea pe site a unui număr de 147 comunicate de presă ale BNS;
- publicații statistice, statistici teritoriale, indicatori infra-anuali și anuali;
- indicatorii socio-economici și financiari în format SDDS cu metadatele aferente, conform cerințelor specifice ale FMI;
- actualizarea bazei de date „StatBank”;
- postarea calendarelor comunicatelor de presă și ale publicațiilor statistice;
- plasarea chestionarelor pentru anchetele statistice desfășurate de BNS;
- publicarea de informații de ordin general vizând diverse noutăți, evenimente publice organizate de BNS, anunțuri, angajări, concursuri, proiecte, licitații, alte informații de interes public etc..

Întru asigurarea cu informație specifică, detaliată a autorităților publice centrale, precum și a altor utilizatori au fost elaborate și difuzate prin poartă electronică 255 buletine statistice cu date generalizate, din care: 100 - anuale, 1 - semestrial, 51 - trimestriale, 7 - de 7 ori pe an și 96 - lunare.

Traficul pe site-ul BNS relev un număr de 453 mii vizite realizate de 186 mii vizitatori unici din 165 țări. Din total vizite, topul țărilor de proveniență fiind România cu 8,2%, Rusia (3,1%), Ucraina (1,4%), SUA (1,2%). Numărul de pagini accesate a fost de circa 1,8 milioane, acest fapt indicând interesul crescut pentru accesarea on-line a informației statistice.

Una din cele mai accesate rubrici a paginii oficiale rămâne în continuare a fi *Comunicatele de presă*, care a fost vizualizat de 150 mii ori (8,6% din total). Comunicatele privind *Produsul intern brut în anul 2012* și *Activitatea de comerț exterior a Republicii Moldova în anul 2012* au fost cele mai accesate comunicate de presă în anul de raport.

În continuarea indicatorilor statistici vizitatorii site-ului BNS au accesat cel mai des următoarele pagini tematice: Populație, Prețuri, Conturi naționale, Statistica salarizării.

Pentru anul 2013, ar fi cazul să remarcăm creșterea numărului accesărilor de pe un dispozitiv mobil până la circa 12 mii vizite, din care 73,7 % fiind vizite noi. În special, accesările de pe un dispozitiv mobil au crescut în a 2-a jumătate a anului, iar numărul acestora a crescut de 2,6 ori față de anul 2012 și de 9 ori față de anul 2011.

În trimestrul IV al anului de raport a fost lansat un *nou instrument interactiv* „*Calculatorul speranței de viață*”. Calculatorul calculează estimativ, numărul de ani pe care îi va trăi o persoană din Republica Moldova, în baza informației oferite privind *sexul, vârsta* (de la 0 la 90 ani) și *mediul de reședință* (urban/rural). În calcule nu sunt luate în calcul factorii ca: sănătatea, modul de viață, istoria familiei etc., care ar putea influența durata vieții.

Banca de date „StatBank” rămâne a fi unul din cele mai accesate instrumente de diseminare a datelor, oferind utilizatorilor posibilitatea creșterii tabelelor individuale din 570 tabele existente grupate în 25 domenii statistice cu 77 subdomenii și actualizat de 890 ori cu serii de timp lunare, trimestriale și anuale. Este de menționat că, în anul 2013 a fost creat un nou domeniu - Statistica teritorială cu 92 tabele, din care 43 - tabele noi. De asemenea, pe parcursul anului 2013 au fost create următoarele subdomenii - **Accidentele de muncă și condițiile de muncă la domeniul Statistica salarizării; Sisteme de alimentare cu apă și de canalizare, Infrastructura edilitară și activitatea de salubritate** în cadrul domeniului **Locuințe**. În total au fost create 53 tabele noi.

Banca de date a fost consultată de 43 mii persoane din 110 țări (în creștere față de anul 2012 cu 5 mii), numărul paginilor vizualizate fiind de 574 mii.

2.3. Materializarea și vizualizarea activității întregului aparat al BNS se face posibil prin intermediul diseminării publice a datelor statistice.

Astfel, pe parcursul anului 2013 BNS a elaborat și difuzat **32 publicații statistice**, din care **4 - cu o periodicitate trimestrială** vizând starea și evoluția vieții sociale, demografice, economice și culturale a țării. Toate publicațiile conțin în cele mai multe cazuri două sau trei variante lingvistice. În afară de publicațiile statistice pe domenii de activitate, au fost editate o serie de publicații generale, cu serii de date extinse, cum sunt: *Anuarul statistic al Republicii Moldova*, *Anuarul statistic “Chi în u în cifre”*, *Moldova în cifre*, *Situația social-economică a Republicii Moldova*, *Buletinul statistic trimestrial* etc. Acestea se bucură de o mare popularitate printre utilizatorii de date statistice și vizitatorii bibliotecii BNS. Pentru a facilita utilizarea datelor statistice și a le prezenta într-o formă mai accesibilă, Anuarul statistic al Republicii Moldova a fost prezentat și pe CD, tot anuarului îi aparține nivelul cel mai ridicat al tirajelor.

Pentru reducerea cheltuielilor materiale, majoritatea publicațiilor statistice au fost elaborate doar în versiune electronică, fiind plasate pentru uz liber pe pagina web a BNS.

Grație asistenței acordate de Oficiul Central de Statistică al Norvegiei, Organizația Națiunilor Unite prin Proiectul Comun pentru Consolidarea Sistemului Statistic Național al Republicii Moldova (UNDP, UNIFEM, UNICEF) a fost posibil tipărirea unor publicații statistice de referință: *Anuarul statistic al Republicii Moldova, Ocrotirea sănătății în Republica Moldova, Raportul anual de activitate al BNS etc.*

Pentru prima dată în anul 2013 a fost elaborată și editată publicația „*Statistica teritorială, ediția 2013*”, care cuprinde informații vizând situația social-economică și demografică în profil teritorial (regiuni de dezvoltare/municipii, raioane și zone statistice) în perioada anilor 2008 - 2012.

Este de menționat, că publicația de față conține o prezentare nouă a indicatorilor principali în profil teritorial din diverse domenii sub formă de hărți pentru a facilita utilizarea datelor statistice și a le prezenta într-o formă mai accesibilă și atractivă tuturor categoriilor de utilizatori.

Publicația a fost elaborată cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și a Guvernului României și editată în cadrul Proiectului Comun ONU „Consolidarea sistemului statistic național”.

2.4. Relația cu utilizatorii a fost asigurată pe parcursul anului 2013 ca o activitate primordială în cadrul acțiunilor de satisfacere a cerințelor de date ale acestora, prin intermediul sistemului de publicații statistice editate de BNS, comunicatele de presă și prin accesarea bazei de date „StatBank”. Astfel, în 2013 s-a răsuns la un număr de circa 2.500 cereri soluționate gratuit și 1988 contra cost, din care 100 au fost adresate utilizatorilor străini. Cele mai multe solicitări de date au fost din domeniile: *rapoarte financiare, statistica socială, piața forței de muncă, prețuri, comerțul exterior și statistica demografică*.

Pe lângă aceste cereri de date adresate Biroului în scris sau pe cale electronică, pe parcursul anului s-a răsuns la un număr considerabil de solicitări telefonice pentru acordarea de informații suplimentare privind disponibilitatea datelor și metadatelor, consultanță în utilizarea informațiilor statistice și altele.

Cazurile de refuz la solicitările de date statistice au înut de confidențialitatea datelor individuale, divulgarea cărora contravine prevederilor Legii cu privire la statistica oficială în Republica Moldova și Codului de practici al statisticilor europene sau lipsa informației.

Întru identificarea nivelului de satisfacere al utilizatorilor privind serviciile și informația statistică furnizată de către BNS, Centrul de Investigații Sociologice și Marketing „CBS-AXA” în perioada noiembrie - decembrie 2012 a realizat *Sondajul de opinie privind gradul de satisfacere al utilizatorilor cu date statistice ale BNS*, în cadrul Proiectului „Consolidarea Sistemului Statistic Național” (inițiativă comună a PNUD, UNIFEM și UNFPA), acțiune menită să contribuie la îmbunătățirea proceselor de producere și utilizare a informației statistice.

Acesta este a patra cercetare privind gradul de satisfacere al utilizatorilor, desfășurată pentru BNS. Eșantionul a inclus *principalele grupuri de utilizatori statistici*:

- administrația publică centrală și locală,
- mediul academic,
- societatea civilă și organizațiile non guvernamentale,
- reprezentanții ai organizațiilor internaționale,
- întreprinderi,
- ambasade și

- mass-media.

Scopul acestui sondaj a fost de a studia și identifica opinia utilizatorilor-cheie privind calitatea informației statistice produse și diseminate de către BNS, viabilitatea metodologiilor statistice, de asemenea dacă informația statistică răspunde nevoilor curente a diferitelor categorii de utilizatori. De a evalua nivelul de conștientizare al utilizatorilor, în alegerea și atitudinea generală față de BNS, imaginea și rolul instituției respective în calitate de coordonator al sistemului statistic național.

2.5. Organizarea și structura *relațiilor cu utilizatorii* le revine o atenție deosebită din partea Biroului. Astfel, pentru conștientizarea și popularizarea statisticii în rândul utilizatorilor de date și întru utilizarea adecvată a datelor statistice, de către BNS au fost organizate 4 mese rotunde cu diferite tematici cu participarea experților străini, reprezentanților instituțiilor guvernamentale de resort, mediului academic, asociațiilor profesionale și anume:

- a) *cu privire la sistemul statistic național al pieței muncii* în colaborare cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei întru sporirea capacităților și cunoștințelor utilizatorilor de a înțelege noțiunile statistice, aspectele metodologice cu privire la cercetările statistice realizate de BNS care constituie baza statisticilor pieței muncii în țară, standardele și legislația internațională, în special ale UE în domeniul vizat.
- b) vizînd îmbunătățirea indicatorilor statistici din *domeniul educației precolare*;
- c) privind revizuirea indicatorilor cu referire la *Fondul locativ și funcționarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare*, scopul a fost evitarea colectării duble a informației din cadrul acestor compartimente;
- d) prezentarea particularităților și principiilor metodologice ale *sistemului statistic agricol armonizat*.

III. Producția statistică

3.1. Producția statistică a fost preponderent determinată de cererea de date statistice. Reflectarea cerințelor informaționale a rezultat dintr-un proces îndelungat de consultare între producătorii de statistici oficiale și utilizatorii acestora, iar rezultatul acestor consultări a fost consemnat în **Programul lucrurilor statistice pentru anul 2013**, care a oferit baza legală a solicitărilor adresate furnizorilor de date (întreprinderi, gospodării și persoane individuale, organizații publice sau private). Programul lucrurilor statistice anual a constituit suportul alocării resurselor necesare, în special în ceea ce privește finanțarea activităților statistice.

Programul a reunit într-un ansamblu cuprinzător și coerent, lucrările statistice de bază, orientate spre satisfacerea necesităților tuturor categoriilor de utilizatori cu informații și date statistice cât mai complete și de calitate. Prin structura sa, Programul lucrurilor statistice pentru anul 2013 a pus în evidență cercetările statistice, lucrările, studiile și publicațiile statistice pe domenii bine definite dar și alte acțiuni, necesare pentru producerea în mod eficient a datelor statistice de calitate, cum ar fi: elaborarea versiunilor naționale a clasificatoarelor și nomenclatoarelor internaționale de utilitate generală, dezvoltarea și administrarea registrelor statistice, administrarea bazelor de date și metadata, etc.

3.2. Pentru producerea informației statistice comparabile la nivel internațional, în special cu Uniunea Europeană, BNS în anul 2012 a utilizat sistemul de **clasificatoare, nomenclatoare și registre statistice**.

Astfel, în timpul anului de raport au fost întreprinse o serie de acțiuni pentru a elabora cheile de transfer de la CAEM, ediția 2005 către CAEM, rev.2 și viceversa. În acest context, a fost recodificat Registrul Unităților Statistice în ambele versiuni CAEM, rev.1 și noua versiune CAEM, rev.2.

A fost elaborată noua versiune a proiectului Clasificatorului Statistic al Produselor (Bunurilor și Serviciilor) al Republicii Moldova în limba română și rusă în legătură cu versiunea 2008 a Clasificării produselor asociate activităților din Comunitatea Economică Europeană (C.P.A., 2008).

Pentru prima dată, a fost elaborată informația privind investițiile brute în capital fix în cadrul cercetării Anchetei Structurale Anuale (ASA).

Tot în anul 2013, au fost executate acțiunile de planificare a evoluției anuale a ASA pentru organizarea cercetării în anul 2014, care va fi reprezentativă în aspect regional (la nivel de regiune de dezvoltare).

3.3. Similar anilor precedenți, activitatea în domeniul **statisticii macroeconomice**, pe parcursul anului 2013, s-a axat, în primul rând, pe obținerea unui set de indicatori macroeconomici de maximă importanță, cum ar fi: *produsul intern brut, venitul național brut, venitul disponibil brut, excedentul brut de exploatare, venitul mixt brut, consumul final, economia brută, capacitatea (+) / necesarul (-) de finanțare*, care servesc drept cele mai complexe instrumente de analiză macroeconomică și generează posibilitatea reală ca societatea să își măsoare performanțele și să ajusteze obiectivele pe viitor.

În același timp, în scopul implementării metodologiei Națiunilor Unite – Sistemul Conturilor Naționale 2008 – a fost studiată metodologia Sistemului Conturilor Naționale a Organizației Națiunilor Unite, versiunea 2008 (SCN, ONU-2008).

A fost studiată și este deja în curs de aplicare metodologia de calcul a indicatorilor care, în primul rând, influențează mărimea Produsului Intern Brut (PIB) și anume: *calculul volumului producției Bncii Naționale; serviciilor intermediarilor financiari indirecte în surse (SIFIM) și distribuția acestora pe activități economice și sectoare instituționale; tratarea armamentului; și tratarea activității de cercetare și dezvoltare;*

Tot în decursul anului precedent s-a lucrat asupra studierii și implementării metodelor:

- de recalculare a produsului intern brut și componentelor acestuia în preurile medii ale anului precedent;
- de extindere a indicatorilor macroeconomici pentru 90% de agenți economici până la 100%.
- de reconciliere a calculelor trimestriale ale PIB elaborat pe categorii de resurse (divizat pe activități economice) și pe categorii de utilizări (divizat pe cele apte agregate) în preuri curente, în preurile medii ale anului precedent (acoperire trimestrială și anuală) și în preuri constante (preurile anului 2010)

3.4. În domeniul statisticii industriei, în scopul implementării din ianuarie 2014 a versiunii CAEM-2 și a Nomenclatorului de produse PRODMOLD-2013, armonizat la CAEM-2:

- A fost elaborat și aprobat de Colegiul BNS versiunea națională a Nomenclatorului de produse industriale PRODMOLD-2013, armonizat la lista PRODCOM-2013 (ultima variantă) a UE și la noua versiune a CAEM -2;

- În conformitate cu noua versiune a Nomenclatorului PRODMOLD-2013 au fost recodificate toate fișierele cu informațiile pe produsele anului de bază 2011 (producția, ponderile, indicii de preț), care sunt utilizate în calculul IPI și IPPI.

3.5. Statistica construcțiilor. Necesitatea perfecționării sistemului de indicatori statistici privind construcțiile prin alinierea la standardele internaționale, în special ale UE în domeniul statisticii construcțiilor a fost unul din obiectivele de bază ale BNS în anul 2013. Astfel, în acest scop au fost efectuate lucrări privind implementarea în practică a Regulamentelor Consiliului U.E. nr.1165/1998 și 1158/2005, și anume a fost elaborat formularul cercetării statistice 1-AC „Autorizațiile de construire eliberate pentru clădiri”, care va fi aplicat în practică începând cu trimestrul I, 2014.

3.5. În domeniul statisticii agriculturii au fost realizate un număr de acțiuni menite să favorizeze finalizarea bazei de date și a lucrărilor pentru publicarea rezultatelor Recensământului General Agricol. În paralel cu realizarea activităților specifice Recensământului au fost colectate, prelucrate și puse la dispoziția utilizatorilor date statistice referitoare la producția vegetală și animală și Conturile Economice pentru Agricultură.

A fost elaborat proiectul *Metodologiei de calcul a Balanșelor Resurselor Alimentare și utilizării lor* în conformitate cu cerințele FAO.

Întru îmbunătățirea calității datelor bilanșelor alimentare pe produsele animaliere și elaborarea ratelor de conversie a cîrnilor de la greutatea vie la greutatea la sacrificare, conform recomandărilor expertului FMI, pentru prima dată, în anul de raport, a fost efectuată cercetarea selectivă unică „Sacrificarea animalelor și pîștilor și producerea cîrnilor în 2012” la întreprinderile, care efectuează sacrificarea și prelucrarea animalelor și pîștilor.

3.6. În domeniul statisticii comerțului cu amănuntul și serviciilor de piață prestate populației a fost modificată sarcina tehnică și tabelele de ieșire pentru programul de introducere, preluare, verificare, validare și diseminare a datelor statistice lunare privind comerțul interior de bunuri și servicii, în legătură cu trecerea la o nouă versiune a Clasificatorului Activităților (CAEM 2).

3.7. Statistica comerțului intern și extern de mărfuri și servicii administrat de BNS reprezintă o bază de date completă, atât din punct de vedere al conținutului, cât și al perioadei de acoperire (1994 - 2013). Această bază reunește informațiile statistice privind exporturile și importurile de mărfuri obținute din declarațiile vamale și preluate lunar de către BNS de la Serviciul Vamal. Conține date anuale și lunare, detaliate cantitativ și valoric pe mărfuri, la nivel de 9 cifre, conform Nomenclatorului mărfurilor, pe țări de origine și destinație, pe moduri de transport.

Informațiile din baza de date constituie sursele pentru realizarea publicațiilor, rezolvarea numeroaselor solicitări de date, precum și pentru diferite proiecte de cercetare, lucrări de analiză și sinteză. În acest sens, în anul de raport, din baza de date de comerț exterior au fost extrase informații pentru realizarea notelor informative lunare de comerț exterior și a comunicatelor de presă, cât și pentru completarea unui număr impunător de chestionare internaționale pentru Fondul Monetar Internațional, Comisia de Statistică a Națiunilor Unite, FAO, Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică pentru Europa,

EUROSTAT, Comisia Europeană, organismele internaționale specializate de produse - cafea, zahăr, precum și în adresa Comitetului de Statistică al CSI, etc.

În afară de acestea, au fost elaborate și expediate (prin poșta electronică):

- în adresa Ministerului Economiei și Comerțului, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Ambasadelor Republicii Moldova, acreditate în str. în țate - 469 de tabele statistice de mare amploare informațional (format EXCEL) privind *exporturile, importurile, balanța comercială pe ansamblu, ri, grupe de ri, exportul, importul pe grupe de mrfuri și grupe de ri, exportul și importul divizat pe mrfuri, grupe de ri și ri, comerțul exterior cu fiecare ar în parte, atât pentru perioada de raport cât și perioadele corespunzătoare din anii precedenți;*

- în adresa **Bncii Naționale** - 20 de tabele statistice privind *exporturile și importurile de servicii pe ansamblu, în profil teritorial, pe activități economice, ri și grupe de ri, exportul și importul de servicii structurat pe fiecare tip de serviciu și ri, exportul și importul de servicii divizat pe fiecare ar în parte și tipuri de servicii.*

Trimestrial au fost calculați indicii valorii unitare și indicii volumului fizic la mrfurile exportate și importate atât la nivel de mrfuri - grupe de ri, grupe de mrfuri - grupe de ri, cât și pe total exporturi (importuri), fiind expediate în adresa Bncii Naționale și plasate pe pagina Web a BNS.

Trimestrial s-au estimat valoarea vânzărilor cu amănuntul și valoarea *serviciilor de piață prestate populației în sectorul neorganizat de comerț și servicii* (în baza datelor obținute din cercetarea bugetelor gospodăriilor casnice), totodată au fost calculați indicii de volum a *vânzărilor cu amănuntul și serviciilor de piață prestate populației* (în baza indicilor preurilor de consum) atât pe *sectorul neorganizat, cât și în ansamblu pe ar*.

3.8. În domeniul statisticii preurilor a fost îmbunătățită metodologia de analiză, prelucrare și procesare a informației primare privind preurile de consum la mrfuri și servicii incluse în cercetare pentru calculul IPC 2012. A fost actualizat și completat cu produse noi *Nomenclatorul de produse și servicii*, conform clasificatorului COICOP. Totodată, a fost revizuit *Nomenclatorul unităților de observare* și ajustat algoritmul de calcul al IPC în conformitate cu standardele internaționale.

În cadrul *Programului Comparabilității Internaționale (PCI)* al produsului intern brut și al parității puterii de cumpărare a valurilor rilor participante la Program - *runda 2011*, pe parcursul anului 2013 au fost analizate tabele diagnostice, procesate și concretizate preurile și transmise la Comitetul Interstatal pentru Statistică al CSI pentru calcularea rezultatelor finale a PPC.

Pentru înregistrarea mai operativă și calitativă a preurilor de consum la mrfuri și servicii reprezentative incluse în calculul IPC în perioada de raport a fost elaborat *sarcina tehnică pentru softul nou Tablete „PC ARCHOS-80”* care prevede atât perfecționarea modului de colectare și transmitere la BNS a informației primare despre preuri cât și îmbunătățirea calității și înlesnirea procesului de colectare a datelor de către specialiștii responsabili din teritoriu. Concomitent, au fost elaborate sarcini tehnice pentru softul nou care prevede perfecționarea metodologiei de calcul a IPC prin ajustarea influenței calității produselor asupra evoluției preurilor, tratarea produselor sezoniere în cadrul IPC, calcularea IPC în profil teritorial și la nivel național.

3.9. Domeniul statisticii pieței forței de muncă, în anul de referință, s-a dezvoltat prin implementarea de cercetări statistice noi, prin perfecționarea unora dintre cercetările statistice deja existente și adaptarea lor la cele mai recente regulamente europene și prin

elaborarea de metodologii noi, în scopul unei mai bune armonizări a metodelor și practicilor de construire a indicatorilor în domeniu.

A fost elaborată metodologia cercetării statistice asupra gospodăriilor populației Tranziția de la școală la muncă (ca modul complementar la Ancheta forței de muncă) Metodologia cercetării Tranziția de la școală la muncă a fost elaborată în conformitate cu metodologia Biroului Internațional al Muncii (BIM), Proiectul “Work4Youth” (W4Y – muncă pentru tineri) în cadrul Proiectului „Programul Biroului Internațional al Muncii (BIM) Ocuparea Tinerilor”. Astfel, în luna martie a fost lansată cercetarea statistică asupra gospodăriilor populației Tranziția de la școală la muncă (martie-aprilie 2013).

Scopul principal este de a colecta și analiza informații referitoare la diverse probleme, care au impact asupra tinerilor, în perioada când ei realizează „tranziția” (după școală /facultate) la viața „profesională (de muncă)”.

Trebuie de mai menționat că a fost revizuit instrumentarul cercetării statistice „Formarea profesională” asupra întreprinderilor. La revizuirea instrumentarului Cercetării Formarea profesională salariile au fost utilizate normele europene în domeniu (Regulamentul Comisiei Europene (CE) 822/2010 de modificare a Regulamentului CE nr.198/2006 privind implementarea Regulamentului (UE) nr. 1552/2005 vizând formarea profesională în întreprinderi).

În continuare la Cercetarea Utilizarea Timpului, organizată în anul 2012, în anul precedent a fost publicată culegerea – Utilizarea timpului – care prezintă o sinteză a rezultatelor Cercetării Utilizarea timpului în Republica Moldova, desfășurată în perioada 1 iunie 2011 - 31 mai 2012.

3.10. În domeniul statisticii învmântului – în scopul ajustării la recomandările UNESCO, UE a fost revizuită metodologia de colectare a datelor privind învmântul preșcolar, precum și a datelor statistice privind resursele umane din învmântul mediu general.

3.11. În scopul îmbunătățirii metodologiei de estimare a sărăciei și în special trecerea treptată la estimările bazate nu doar pe criteriile materiale, dar includerea și a aspectelor de deprivare non-materială a fost revizuit instrumentarul de colectare a datelor din cadrul Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice.

3.12. A fost revizuită metodologia de colectare a datelor privind dezabilitatea primară în comun CNDDV conform modificărilor operate în legislația națională privind determinarea dezabilității primare. - **Dezabilitatea în Republica Moldova** – nota analitică elaborată pentru prima dată de către BNS cu prilejul Zilei Internaționale a persoanelor cu dezabilități (3 decembrie)

3.13. Cooperarea *Secției Metode Statistice* cu *Direcția Statistică Pieței Muncii* a fost reușită și a avut rezultate pentru mai multe cercetări statistice.

- A fost elaborată și implementată metodologia de inferență statistică pentru cercetarea statistică Migrația Forței de Muncă.

- Au fost elaborate principiile de extragere a eșantionului și metodologia de inferență statistică pentru cercetarea statistică în cadrul gospodăriilor populației Tranziția de la școală la Muncă.

- De asemenea, a fost elaborată metodologia de eșantionare pentru cercetarea statistică în întreprinderi Formarea Profesională a Salariilor.

În scopul perfecționării prezentării informației statistice la nivel teritorial, a fost elaborată metodologia de estimare lunară a efectivului de salariați la nivel regional.

În cooperare cu *Direcția Infrastructura Statistică* a fost revizuită metodologia de eantionare pentru ASA, astfel, încât să poată fi obținute estimări atât la nivel regional, cât și în baza CAEM Rev.1 și Rev.2. De asemenea, au fost făcuți pași importanți în vederea creșterii calității estimărilor prin impunerea preciziei la nivel de domeniu de estimare și nu doar la nivel de economie națională.

A fost ajustată metodologia de eantionare pentru cercetările din domeniul economic în vederea implementării CAEM Rev.2 și posibilitatea estimării indicatorilor în baza ambelor versiuni CAEM.

A fost elaborată metodologia de estimare a indicatorilor din cadrul cercetării statistice 5CI pentru unitățile sub 4 salariați.

Împreună cu Direcția Statistica Agriculturii și Mediului, a fost efectuată inferența statistică pentru suprafețele ocupate de cîte trei loturile de pe lângă casă din mediul urban și întovăririle pomi-legumicole în cadrul Recensământul General Agricol.

A fost realizată rotația unităților primare de eantionare și redistribuirea acestora în cadrul centrelor de colectare a datelor din programul EMDOS.

3.14. Tehnologia informației (IT). Întregul proces al producției statistice este asigurat de sistemul informațional și funcționarea corespunzătoare a echipamentului tehnic. Astfel, asigurarea acestora în paralel cu organizarea lucrărilor și activităților prevăzute de Programul Lucrărilor Statistice a determinat rezultatele, în plan tehnico-informațional în decursul anului 2013.

- În pregătirea pentru RPL 2014, a fost elaborat Conceptul Tehnic al Sistemului Informațional Automatizat "RPL" 2014. A fost elaborat Sarcina Tehnică și procedura de achiziție pentru SIA RPL 2014.
- În comun cu Centrul de Guvernare Electronică, a fost implementat procesul de e-Transformare în cadrul BNS.
- Au fost inițiate lucrările pentru alaborarea politicii de securitate informațională
- A fost finalizată aplicația pentru IPC.
- Au inițiate lucrările pentru introducerea modificărilor aplicațiilor informaționale statistice conform clasificatorului CAEM rev. 2.
- A fost elaborată și dezvoltată structura conceptuală al Registrului Întreprinderilor, în comun cu colegii de la Statistica Norvegiei.
- A fost creată schema finală a Bazei de Date pentru Registrul Unităților Teritoriale (Business registru)
- A fost creată aplicația mobilă pentru colectarea preurilor.
- Au fost create tabelele de ieșire pentru secția Demografie.

IV. Colaborarea cu instituțiile partenere

4.1. În cadrul Standardului Special de Diseminare a Datelor al FMI, Biroul Național de Statistic în calitate de coordonator plasează datele statistice elaborate de instituțiile partenere la acest standard (*BNS, Banca Națională a Moldovei, Ministerul Finanțelor și Comisia Națională a Pieței Financiare*).

4.2. Au continuat acțiunile de colaborare cu *Ministerul Economiei* în cadrul elaborării pronosticului și analizei indicatorilor macroeconomici; statisticii sectoriale, statisticii industriei, etc.

4.3. În anul 2013, BNS a avut o colaborare fructuoasă cu *Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei* vizând: elaborarea metodologiei de colectare a datelor privind statistica dezașilor primare; participarea la lucrările Grupului de lucru privind rezultatele evaluării și propunerilor de reformare a prestațiilor de asistență socială acordate persoanelor cu dezaș și copiilor; elaborarea Ghidului metodologic cu privire la modul de calculare a mărimuminimului de existență.

4.4. În colaborare cu *Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția Relațiilor Funciare și Cadastru, Agenția pentru Silvicultură „Moldsilva”* au continuat acțiunile legate de elaborarea datelor statistice în domeniul statisticii agriculturii și mediului. Este necesar de a menționa cooperarea cu *Agenția Relațiilor Funciare și Cadastru* în vederea pregătirii pentru Recensământul Populației și Locuințelor 2014; pentru elaborarea caietului de sarcini și încheierea contractului cu ÎS „Cadastru” a ARFC privind achiziționarea materialului cartografic și a listelor din Registrul bunurilor imobile.

4.5. În cadrul colaborării cu *Ministerul Mediului* au fost întreprinse acțiuni privind revizuirea sistemului existent de indicatori statistici în domeniul mediului, în conformitate cu recomandările Comisiei Economice Europene a ONU privind utilizarea indicatorilor ecologici în țările Europei de Est, Caucazului și Asiei Centrale; în domeniul revizuirii și aprobării rapoartelor privind starea mediului și metodelor de organizare a colectării și prelucrării informației.

4.6. În colaborare cu *Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor* au fost întreprinse acțiuni întru obținerea informației privind numărul autocamionelor, autoturismelor, autobuzelor și microbuzelor, înmatriculate pentru prima dată în Republica Moldova.

4.7. BNS în colaborare cu *Ministerul Sănătății* în vederea utilizării datelor administrative pentru elaborarea publicațiilor statistice.

4.8. În cadrul colaborării cu *Serviciul Vamal* în direcția utilizării Normelor metodologice privind statisticile comerțului exterior de mărfuri și Clasificatoarelor unice de interes general aliniate la standardele ONU și Regulamentele Uniunii Europene, îmbunătățirii calității datelor obținute din declarațiile vamale, respectării normelor de confidențialitate a datelor statistice de comerț exterior. În mod regulat s-a actualizat informația statistică din baza de date pe comerțul exterior de mărfuri.

4.9. *Ministerul Afacerilor Interne* prezintă lunar și anual indicatorii statistici în profil regional și aspect gender privind nivelul de infracționalitate în Republica Moldova, conform criteriilor stabilite de către BNS;

4.10. *Ministerul Justiției* privind Sistemul automatizat de înregistrare și analiză statisticilor penale/criminale și altor date de interes pentru sectorul justiției.

4.11. Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor întru obținerea listelor agenților transportatori cărora le-au fost atribuite rute regulate de pasageri și informații privind autovehiculele de marfă înmatriculate în țară, care efectuează transporturi de marfuri internaționale și posesorii acestora;

4.12. Agenția Turismului întru obținerea informațiilor privind clasificarea structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare în vederea actualizării listelor agenților economici raportați și obținerea listelor agenților de turism care au obținut licențe de turism.

4.13. În cooperare cu *Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova* specialiștii BNS au participat la lucrările Grupului de lucru „Întru realizarea acțiunii 6.3.5. punctul 1 din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 „Analiza cadrului normativ referitor la colectarea și prelucrarea datelor privind copiii care intră în contact cu sistemul justiției, după caz, elaborarea unui proiect de modificare a acestuia”.

4.14. În contextul celor menționate mai sus, trebuie de remarcat cooperarea strânsă și reciproc avantajoasă cu Ministerul Educației, Ministerul Tineretului și Sportului, Biroul Relații cu Diaspora, Biroul Relații Interetnice, Academia de Științe a Moldovei, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, Ministerul Afacerilor Interne (Departamentul Trupelor de Carabinieri), Poliția de Frontieră, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Apărării, etc.

V. Cooperarea internațională

Colaborarea internațională în domeniul statisticii presupune schimbul reciproc de informații, elaborarea datelor în conformitate cu standardele internaționale, întru asigurarea comparabilității lor, în condițiile perfecționării continue a metodelor statistice, tehnologiilor informaționale și prezentarea informațiilor către organismele internaționale, în conformitate cu obligațiunile asumate de Republica Moldova.

BNS în anul de raport s-a bucurat de o colaborare fructuoasă și imagine pozitivă din partea organizațiilor internaționale cum ar fi: Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Organizațiile Națiunilor Unite, inclusiv UNICEF, UNESCO, UNFPA, UNDP, UNIFEM, FAO, OIM, OMS, de asemenea și în relațiile bilaterale cu instituțiile naționale din alte țări (Azerbaidjan, Belarus, Ucraina, Kazahstan, Federația Rusă, Kîrgîzstan, România, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Suedia, Norvegia, Lituania, Serbia, Italia și Turcia).

În anul 2013, BNS a organizat activități în cadrul:

- *Memorandumului de înțelegere între Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova și Eurostat* privind schimbul de date statistice (semnat la 07.07.2002), trimestrial transmise la Eurostat informații statistice privind exporturile și importurile Republicii Moldova, detaliate pe marfuri la nivel de 9 semne a Nomenclatorului Marfurilor, pentru încercarea în baza de date COMEXT;

Este de menționat faptul, că *Oficiul de Statistică al ONU (UNSD)* în cooperare cu *Oficiul de Statistică al Comisiei Europene (Eurostat)* au organizat Seminarul internațional „Clasificatoare statistice internaționale”, destinat țărilor CSI și altor țări din regiune, unde BNS a fost gazda acestui eveniment.

- *Memorandumului de Acord între Statistica Norvegiei și Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova privind Suportul în dezvoltarea Sistemului Statistic Național în Moldova*, (semnat la 14.02.2013), privind crearea centrului de date, procurarea echipamentului de calcul, care va sta la baza re-ingenieriei și îmbunătățirii securității

sistemului informațional statistic, elaborarea sarcinilor tehnice privind Registrul Unităților Statistice, extinderea utilizării datelor administrative în scopuri statistice în special al Registrului de Stat al Populației, finanțarea și achiziționarea licențelor SPSS, consolidarea și îmbunătățirea capitalului uman prin finanțarea cursurilor postuniversitare în statistică.

Ca eveniment semnificativ în anul 2013 este de menționat, că în perioada 01-02 octombrie, *Biroul Național de Statistică* în comun cu *Oficiul de Statistică al Norvegiei* au organizat seminarul internațional "Utilizarea datelor administrative în scopuri statistice". La eveniment au participat experți de la Eurostat, Statistica Norvegiei, Statistica Suediei, statisticieni de la Serviciul de Stat de Statistică al Ucrainei și autorități publice din Moldova.

- *Protocolul de cooperare în domeniul statistic între Institutul Național de Statistică din România și Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova*, privind suportul în dezvoltarea sistemului statistic național (semnat la 8.11.2004).

În perioada 3-4 octombrie 2013 la Chișinău a avut loc sesiunea a 7-a a *Comisiei mixte interguvernamentale de colaborare economică între Republica România și Republica Moldova*, la care Partenerii au convenit asupra consolidării cooperării între BNS Moldova și INS România prin:

- schimb de experiență în sfera metodologiei și practicii statistice;
- organizarea de cursuri, seminare, consultări, vizite de documentare și alte activități similare;
- schimb sistematic de publicații statistice și alte materiale;
- realizarea proiectelor comune în domeniul statisticii, inclusiv de cercetare-dezvoltare;
- training în diferite domenii de producere și diseminare a informației statistice.
- Proiectul privind „Îmbunătățirea disponibilității și fiabilității statisticilor regionale pentru factorii de decizie ai Republicii Moldova,” care se bucură de finanțare din partea Ministerului Afacerilor Externe al României prin asistență oficială pentru dezvoltare.

- *Proiectul "Îmbunătățirea disponibilității și credibilității statisticii regionale pentru factorii de decizie din Republica Moldova"*, lansat pe data de 21 februarie 2013, face parte din Programul Comun al ONU "Consolidarea sistemului statistic național", implementat de BNS în colaborare cu partenerii săi naționali și agențiile ONU-PNUD, UNWomen, UNFPA, UNICEF, ILO. Principalul partener extern în cadrul acestui proiect este Institutul Național de Statistică al României, care are o experiență vastă în armonizarea la standardele europene și va oferi asistență corespunzătoare în acest domeniu.

- La 18 martie 2013, a fost lansat *Proiectul între Biroul Național de Statistică (BNS) al Republicii Moldova și Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (SIDA)*, privind implementarea proiectului „Îmbunătățirea capacității instituționale în a produce statistici conform standardelor Uniunii Europene și celor internaționale”.

În cadrul proiectului a fost organizat un atelier de lucru intern ce vizează Managementul Bazat pe Rezultate, în perioada 7-9 octombrie 2013. Totodată, a fost elaborat raportul incipient al PRIMEI faze a Proiectului de Cooperare între BNS și SCB.

VI. Activitatea organelor teritoriale pentru statistic

Lucrurile efectuate de organele teritoriale de statistic (OTS) în anul 2013 ne relevă faptul, că obiectivele de bază ale acestora au constat în organizarea eficientă la nivel de unitate teritorială a proceselor de colectare a datelor de la unitățile raportoare, prelucrare corespunzătoare a informațiilor și diseminare a rezultatelor cercetărilor statistice în corespundere cu necesitățile și aspirațiile așteptate ale utilizatorilor.

Este de remarcat faptul, că o bună parte a timpului de muncă a fost destinat controlului total și permanent al datelor statistice, sub aspectul completitudinii și calității rapoartelor statistice prezentate, la fiecare etapă și fază de lucru, în principal, introducerea pe suport tehnic și validarea datelor aferente cercetărilor statistice și rapoartelor financiare (contabile), centralizării acestora și prezentării datelor generalizate către aparatul central al BNS. Astfel în anul 2013 organele teritoriale pentru statistic au prezentat la BNS peste 593 mii rapoarte și chestionare statistice, colectate de la circa 59 mii respondenți.

Sarcinile principale ale organelor teritoriale pentru statistic în anul 2013 au fost orientate spre realizarea în termenele prevăzute în programul lucrurilor statistice a cercetărilor statistice, prin ridicarea calității informațiilor, reducerea ratei non-răspuns, respectarea termenelor de transmitere a datelor către utilizatori, asigurarea continuității seriilor de date la nivel de unitate administrativ-teritorială.

O activitate importantă a OTS în anul 2013 a fost pregătirea și organizarea Recensământului populației și a locuințelor (RPL). În acest scop direcțiile și secțiile teritoriale au fost antrenate în acțiunile premergătoare recensământului populației și a locuințelor: întocmirea pe teren a listelor clădirilor de locuit și a locuințelor (LCL) în vederea pentru sectorizarea de recensământ, verificarea cuprinderii unităților înregistrate cu sursele administrative ale administrației publice locale, elaborarea materialului cartografic, instruirea personalului antrenat la întocmirea LCL (registratorilor), soluționarea diverselor probleme apărute pe perioada pregătirii și a RPL.

Dezvoltarea relațiilor de cooperare și parteneriat cu o serie de instituții publice la nivel local a fost preocuparea direcțiilor și secțiilor teritoriale de statistică. La nivel local au crescut solicitările de date statistice din partea diversilor utilizatori, ceea ce reprezintă o activitate adițională programului de lucruri statistice și necesită un efort suplimentar. Reprezentanții OTS au oferit sprijin informațional la solicitarea diferiților utilizatori, fiind soluționate circa 3807 cereri de date statistice. Difuzarea informațiilor la solicitare s-a efectuat operativ, în baza respectării principiului transparenței și confidențialității datelor statistice. În conformitate cu prevederile legale în vigoare privind funcționarea statisticii oficiale în Republica Moldova. Cazurile de refuz al satisfacerii solicitărilor de date statistice au înțeles de confidențialitatea datelor individuale, divulgarea cărora contravine prevederilor Legii cu privire la statistica oficială în Republica Moldova și Codului de bune practici al statisticilor europene, sau lipsa informațiilor.

În colaborare cu organele administrației publice locale (Inspectoratul Fiscal, Direcția Financiară, Camera Înregistrării de Stat, Inspecția de Stat în Construcții, Agenția Ecologică Zonală etc.) de comun acord au organizat 164 seminare pentru agenții economici din teritoriu privind ameliorarea disciplinei de raportare, explicarea prevederilor Legii cu privire la statistica oficială, a normelor metodologice privind completarea rapoartelor statistice, a modului de calculare a indicatorilor economici etc.

Direcția generală pentru statistică a municipiului Chișinău a elaborat și editat anuarul statistic *Chișinău în cifre, ediția anului 2012*, care este plasat pe site-ul BNS.

Este de menționat faptul că reprezentanții OTS au acordat interviuri și au participat în direct la emisiuni radio, au asigurat diverse articole pe diferite teme de activitate economică sau socială a raionului. Astfel, în anul 2013 organele teritoriale pentru statistică au emis 319 comunicate de presă, cu referire la domeniile de activitate ale raionului/municipiului și organizat 21 interviuri la radio și televiziune.

VII. Managementul resurselor umane și financiare

7.1. Efectivul de personal. Asigurarea unei baze durabile de dezvoltare a sistemului statistic presupune existența resurselor umane adecvate, atât din punct de vedere numeric, cât și în special, din punct de vedere calitativ.

În urma reorganizării aparatului central al BNS în anul 2013, efectivul - limitat a constituit **196** unități de personal, al Serviciului informațional al rapoartelor financiare de pe lângă BNS (SIRF) - **11** unități, al organelor teritoriale pentru statistică - **395** unități de personal (fără personalul de interviu).

Din numărul total de posturi, **555** constituie posturile de funcționar public, din care **153** - în AC, **10** - în SIRF și **392** - în OTS.

În anul de raportare pe bază de merit au fost promovate într-o funcție publică de conducere **3** persoane, într-o funcție publică superioară **5** persoane.

7.2. Indicatorii fluctuației și vechimii în muncă a personalului. Fluctuația personalului BNS s-a micșorat, dar rămâne în continuare o problemă majoră: în anul 2013 a constituit **3,6 %** față de **4,0 %** în anul 2012. În structura fluctuației de personal cea mai mare pondere o dețin persoanele tinere.

Durata medie a stagiului de muncă în cadrul BNS constituie: **7,7** ani pentru conducerea la nivel superior, **18,8** ani pentru conducerea la nivel mediu, **15,3** ani în cazul personalului executiv.

Vârsta medie a angajaților este de **44** ani, ponderea tineretului sub 30 ani constituie **21,1%**, ponderea persoanelor în vârstă pensionară rămâne la nivelul a. 2012 - **22,0%**.

Motivarea insuficientă a personalului, în special cea financiară în condițiile lipsei spațiului locativ, în deosebi pentru tineri, constituie una dintre cauzele principale a fluctuației sporite a personalului și este un impediment major în atragerea și menținerea tinerilor specialiști.

7.3. Pregătirea profesională. Pentru dezvoltarea și îmbunătățirea statisticilor în corespundență cu normele și standardele Uniunii Europene și pentru realizarea prevederilor legale privind implementarea prevederilor legislației în domeniul perfecționării profesionale continuă a funcționarilor publici, Biroului îi revine sarcina de a asigura resurse umane calificate, care să contribuie la dezvoltarea sustenabilă a sistemului statistic național.

Astfel, pe parcursul anului de raport circa **135** angajați ai BNS au participat la **89** activități de instruire (seminare, cursuri, ateliere de lucru, vizite de studiu, conferințe, etc.), inclusiv numărul net de persoane care au fost instruite constituie **83** de angajați, dintre aceștia **34** funcționari publici de conducere și **38** funcționari publici de execuție:

- **24** de angajați au participat la cursuri de instruire și dezvoltare a competențelor profesionale, organizate în cadrul instituțiilor de stat din țară;
- **59** de angajați au participat la cursuri de instruire și perfecționare organizate în afara hotarelor țării.

7.5. Finan area BNS.

Finan area activit ii sistemului BNS în anul 2013 a fost asigurat din aloca ii de la bugetul de stat i din mijloace provenite din comercializarea de date i publica ii statistice i de la darea în arend a înc perilor nelocuibile în subdiviziunile teritoriale de statistic i din suportul financiar din parte donatorilor externi. Utilizarea tuturor mijloacelor s-a realizat urm rind responsabilit ile ce-i revin Biroului Na ional de Statistic , organ de specialitate al administra iei publice centrale care organizeaz i coordoneaz statistica oficial din Republica Moldova.

În condi iile bugetului pe anul 2013, prin ra ionalizarea i prioritizarea cheltuielilor, BNS a reu it s acopere cheltuielile realiz rii Programului lucr rilor statistice pentru anul 2013 din contul:

a) de aloca ii de la bugetul de stat – 67797,1 mii lei (91,6 % din total 74032,8 mii lei aprobate);

b) de mijloace speciale acumulate din veniturile provenite de la prestarea serviciilor cu plat , de la darea în loca iune a înc perilor nelocuibile de c tre organele teritoriale de statistic precum i din surse financiare din partea donatorilor externi - 4139,1 mii lei fa de 3744,6 mii lei precizate pentru anul 2013 (110,5% executarea planului de venituri) i 5123,2 mii lei fa de 5524,3 mii lei (92,7% executarea planului de cheltuieli). În special n-au fost executate cheltuielile precizate din surse financiare din partea donatorilor externi (nu s-au efectuat toate deplas rile planificate).

Pentru între inerea aparatului central al BNS din bugetul de Stat au fost utilizate 19078,2 mii lei (98,9 % din 19282,7 mii lei aprobat), pentru între inerea organelor teritoriale pentru statistic 30183,8 mii lei (99,9 % din 30204,7 mii lei aprobat), realizarea Programului de lucr ri statistice (cercetarea gospod riilor r ne ti /de fermieri i cercetarea bugetelor gospod riilor casnice)) - 11662,8 mii lei (99,7 % din 11694,7 mii lei aprobat), pentru între inerea Serviciului Informa ional Rapoarte Financiare (SIRF) 943,2 mii lei (98,6% din 955,7 mii lei aprobat) i pentru lucr rile de preg tire i efectuare a Recens mîntului popula iei i locuin elor – 5930,0 mii lei (49,9 % mii lei din 11895,0 mii lei aprobat). Executarea sub nivel a lucr rilor Recens mîntului se explic prin nefinan area contractelor costisitoare i facturilor aferente acestor lucr ri din motivul lipsei de mijloace în bugetul de stat c tre finele anului.

DIFICULT I ÎNTÎMPINATE în anul 2013

Pe parcursul anului 2013 în activitatea BNS au existat i unele disfunc ionalit i în derularea mai eficient , cauzate de problemele cu care se confrunt sistemul statistic na ional. Aceste probleme s-au datorat urm toarelor aspecte:

- resurse financiare limitate i insuficiente, necesare pentru finan area, realizarea i implementarea unor activit i din Programul de dezvoltare strategic al BNS i implicit din Conceptul tehnic al sistemului informa ional automatizat al Biroului Na ional de Statistic ;
- lipsa de personal calificat în domeniul IT, num r mare de posturi vacante, salarizarea necorespunz toare a speciali tilor cu preg tire IT, structura de personal necorespunz toare i neadecvat cerin elor administr rii unei arhitecturi informatice de ultim genera ie;

- gradul ridicat de încărcare a personalului, pe fondul insuficienței numărului de personal;
- nerespectarea termenelor de raportare a datelor necesare Biroului de către unele instituții, precum și refuzul de prezentare a informației de către Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, termene stabilite prin Hotărâre de Guvern, conform Programului de lucrări statistice;
- ponderea mare a ratei non-răspunsurilor în cadrul Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice, în special în mediul urban;
- sursele administrative din cadrul autorităților responsabile de producerea indicatorilor statistici nu sunt racordate la cerințele statisticii oficiale, fapt ce limitează accesul la aceste date;
- fluctuația cadrelor rămâne în continuare o problemă majoră în cadrul BNS. Fluxul operatorilor de interviu, dar și imperfecțiunea mecanismului de gestionare cu rețeaua comună de operatori de interviu, este un impediment în asigurarea unui proces continuu de validare a datelor colectate în cadrul cercetărilor selective în gospodării;
- Motivarea insuficientă a personalului, în special cea financiară în condițiile lipsei spațiului locativ, în deosebi pentru tineri, constituie una dintre cauzele principale a fluctuației sporite a personalului și este un impediment major în atragerea și menținerea tinerilor specialiști.
- insuficiența deprinderilor de cunoaștere a limbii engleze și franceze, care împiedică familiarizarea cu standardele internaționale în domeniul statistic și cele mai bune practici ale altor țări.
- competențe limitate ale utilizatorilor în utilizarea și interpretarea datelor statistice, etc.

PRIORITILE BIROULUI NAȚIONAL DE STATISTIC ÎN ANUL 2014

Obiectivul major al activității Biroului Național de Statistic este producerea și diseminarea datelor statistice necesare elaborării, implementării, monitorizării și evaluării politicilor naționale în domeniul social-economic, conform standardelor și metodologiilor internaționale, în special celor UE, armonizate pe principiul calității și eficienței. În general, în anul curent, BNS va continua desfășurarea activităților într-un îmbunătățirea calității statisticilor existente și întărirea încrederii utilizatorilor în datele diseminate și metodele statistice utilizate.

Pentru menținerea și creșterea activității sale, concretizarea politicii guvernamentale în domeniul statistic, BNS și-a propus pentru anul 2014 o serie de priorități, dintre care cele mai importante sunt următoarele:

- ❖ **Pregătirea și efectuarea Recensământului populației și al locuințelor în 2014:**
 - Definitivarea instrumentarului pentru efectuarea RPL 2014 (chestionare, manualul personalului de recensământ, formulare-ghid, instrucțiuni etc.).
 - Efectuarea Recensământului Populației și al Locuințelor (1-14 aprilie 2014);
 - Elaborarea conceptului și tabelelor cu rezultatele preliminare a RPL 2014
 - Procesarea datelor de la RPL (scanare, corectare).
- ❖ **Perfecționarea sistemului tehnic informațional al Biroului Național de Statistic , în special prin:**
 - finalizarea acțiunilor pentru implementarea raportării electronice “ e-reporting”
 - inițierea implementării recomandărilor din Raportul final al Inventarierii SI,PL, FI și RI.
 - reevaluarea aplicațiilor informatice statistice conform CAEM rev. 2
 - elaborarea și implementarea Planului de acțiuni, privitor la politica în domeniul securității informației și în domeniul interoperabilității.
 - Acordarea asistenței tehnice și informaționale în pregătirea și realizarea RPL 2014
 - elaborarea aplicației informaționale pentru Business Regstru.
 - contribuit la implementarea “SIGEDIA” în BNS.
 - integrarea serviciilor publice, prestate de BNS cu serviciul Guvernamental de Plăți Electronice (Mpay).
- ❖ **Continuarea procesului de îmbunătățirea a sistemului de indicatori, metodologiilor de calcul a acestora, sistemului de cercetări statistice în conformitate cu normele Uniunii Europene, în special:**
 - Implementarea metodei fluxurilor de bunuri în bază trimestrială .
 - Perfectarea echilibrării tabelii resurse-utilizări în bază anuală , utilizând informațiile descifrate la nivel de produs (tabela de fluxuri de bunuri, descifrările consumurilor din Ancheta structurală),

- Recalcularea seriei dinamice pentru anii 1995-2012 a produsului intern brut în pre urile anului 2010. Aplicarea ajust rilor sezoniere.
- Studierea metodologiei Sistemului Conturilor Na ionale a Organiza iei Na iunilor Unite, versiunea 2008 (SCN, ONU – 2008).
- Studierea metodologiei de calcul a indicatorilor care, în primul rând, influen eaz m rimea Produsului Intern Brut i anume: calculul volumului produc iei B nciei Na ionale, calculul volumului serviciilor intermediarilor financiari indirect m surate (SIFIM), utilizarea i distribuirea acestuia între consumul final i intermediar, repartizarea consumului final pe sectoare institu ionale i a consumului intermediar, atât pe sectoare institu ionale cât i pe activit i economice, tratarea armamentului; tratarea activit ii de cercetare i dezvoltare;
- Elaborarea indicatorilor macroeconomici în conformitate cu Clasificatorul activit ilor din economia na ional CAEM rev. 2
- Îmbun t irea Sistemului de înregistrare al actelor stare civil i Sistemului eviden ei statistice a mi c rii naturale a popula iei.
- asigurarea complexit ii, operativit ii i exactit ii datelor vizând evenimentele demografice, pentru ca începînd cu 1 ianuarie 2014 s producem statistici demografice din formatul electronic, renun înd definitiv la suportul de hîrtie.
- elaborarea unui nou complex de programe pentru statisticile comer ului exterior de m rfuri;
- modificarea sarcinilor tehnice i tabelelor de ie ire pentru programele de introducere, preluare, verificare, validare i diseminare a datelor statistice anuale privind comer ul cu am nuntul i serviciile de pia prestate popula iei, în leg tur cu trecerea la o noile versiuni a Clasificatorului Activit ilor (CAEM 2) i Clasificatorului Produselor (Bunurilor i Serviciilor).
- perfec ionarea în continuare a sistemului de indicatori statistici i metodologiei de calcul a acestora în urm toarele domenii statistice: comer ul exterior de m rfuri, comer ul exterior de servicii, comer ul interior de bunuri i servicii, tehnologiile informa ionale;
- studierea Recomand rilor metodologice interna ionale privind statistica turismului întru revizuirea conceptelor i defini iilor de baz în acest domeniu;
- asigurarea organelor de conducere i economice a rii, publicului larg cu informa ii oportune i veridice în domeniile coordonate de c tre direc ie.
- Elaborarea metodologiei de calcul a Indicelui Cifrei de Afaceri în profil teritorial;
- Elaborarea sarcinii tehnice pentru calculul Indicelui Cifrei de Afaceri în profil teritorial
- Elaborarea aplica iei-soft pentru calcul a Indicelui Cifrei de Afaceri la nivel na ional i în profil teritorial
- Implementarea CAEM-2 i a Nomenclatorului de produse industriale PRODMOLD -2013 în cercet rile lunare IND TS i PRE IND
- Perfec ionarea metodelor de observare statistic a activit ii investi ionale i de construc ii a agen ilor economici, pe baza combin rii metodelor exhaustive i selective de observare;

- Perfec ionarea sistemului de indicatori i metodologiei de calcul privind cercetarea statistic pe termen scurt în construc ii i a metodologiei de calcul a indicilor pre urilor în construc ii.
- Perfec ionarea sistemului de indicatori i metodologiei de calcul a indicatorilor vizînd statistica energeticii.
- Îmbun t irea disponibilit ii datelor în domeniul educa iei i culturii:
- revizuirea metodologiei de colectare a datelor privind înv mîntul pre colar, îmbun t irea procesului de colectare i de diseminare a datelor privind înv mîntul secundar general,
- revizuirea clasific rii na ionale a programelor educa ionale conform ISCED – 2011, revizuirea formularelor de colectare a datelor în domeniul culturii.
- Revizuirea conceptelor i defini iilor de baz privind statistica veniturilor i cheltuielilor popula iei:
- revizuirea metodologiei de calcul a cheltuielilor de consum conform modific rilor din chestionar,
- evaluarea conceptului de venit conform recomand rilor interna ionale, revizuirea metodologiei de m surare a s r ciei.
- Elaborarea mecanismelor de evaluare a activit ii operatorilor de interviu ca parte component a introducerii managementul calit ii datelor.

❖ **Perfec ionarea metodelor de e antionare i inferen statistic , prin:**

- Perfec ion rii metodelor de e antionare i inferen statistic atît pentru cercet rile din cadrul domeniului economic, cât i al gospod riilor casnice
- Elabor rii metodologiei de creare a chestionarelor (questionnaires design).

❖ **Dezvoltarea disemin rii informa iei statistice, în special:**

- dezvoltarea site-ului oficial al BNS;
- perfec ionarea i extinderea *B ncii de date statistice* cu noi indicatori i domenii statistice;
- elaborarea i asigurarea accesului larg la sistemul de metadata: documentarea metodologiilor statistice, a descrierii cercet rilor i proceselor statistice;
- asigurarea disemin rii informa iei conform Standardului Special de Diseminare a Datelor al FMI.

❖ **Perfec ionarea coordon rii în cadrul sistemului statistic na ional, în special prin:**

- intensificarea activit ii Consiliului Na ional pentru Statistic ;
- extinderea accesului în scopuri statistice a BNS la datele din registrele administrative;

❖ **Dezvoltarea colabor rii interna ionale în domeniul statisticii, în special, cu Eurostat i statele membre ale Uniunii Europene în vederea armoniz rii statisticii na ionale cu standardele UE prin:**

- consolidarea cooperării internaționale în cadrul Acordurilor și Protovoalelor de cooperare semnate de către BNS cu partenerii străini (Eurostat, FAO, UNDP, TICA, CSI, Oficiile de Statisticale: Norvegiei, României, Suediei, Ucrainei, Kazahstan, Kirgîzstan, Federației Ruse etc.);
 - prezentarea informației statistice calitative în adresa organizațiilor internaționale conform obligațiilor Republicii Moldova;
 - elaborarea și promovarea propunerilor de proiecte în cadrul asistenței tehnice acordate de UE (Twining, TAIEX etc.);
 - elaborarea și promovarea proiectului pentru asistența tehnică acordată de Banca Mondială în cadrul fondului ECASTAT (pentru rile Europei de Est și statele CSI).
 - elaborarea Raportului de Progres cu privire la implementarea recomandărilor din Evaluarea Global Adaptată (AGA) a Sistemului Statistic Național din Moldova;
- ❖ **Îmbunătățirea managementului resurselor umane, ridicarea nivelului de calificare a cadrelor, prin perfecționarea și certificarea specialiștilor din cadrul BNS.**